

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Conciones siue Conceptvs Theologici Ac Prædicabiles R.
D. Petro Bessæi SS Theol. Doct. Reg. Galliar. Oratoris**

Besse, Pierre de

Coloniae Agrippinae, A. M.DC.XXIX

Dominica Tertia Post Epiphan[iam].

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56232)

providentiam. Ergo matrimonia coniugatosque demonstra, non patiaris quidquam tuis deesse, ac vinum honesti solaminis, lactisque Christianæ multiplica, ac delicias coniugi adauge. Præsta, inquam, Domine ut in iugo illo amoris, in mutua illa copula, corporumque coniunctione non nisi amor, pax, amicitia, dilectio, & sincerus affectus experiantur, ut benedictionibus tuis hoc in mundo locupletati, & donati coniuges, tandem aliquando in cœlesti regione, in qua nullus de connubiis matrimoniisque est sermo, ubi neq; nubent, neq; nubentur, honorem & gloriam tibi sempiternam dare queant, ad quam qui aquam hodie mutare in vinum dignatus est, & cum Patre & Spiritu S. vivit & regnat in sæculorum sæcula deduce nos dignetur. Amen.

DOMINICA TERTIA POST EPIPHAN.

Partes.

- 1 Vanam gloriam esse noxiam.
- 2 Leporam insicere.
- 3 Breuem orationem esse efficacem.
- 4 Humilem situm orantis multum prodesse.
- 5 Iesum cito sanare.
- 6 Ad sacerdotes remittere.
- 7 Ingratitudinem Deo odibilem esse.

Domine, silyu, pates me mundare. Matth. 8.

FIGURA.

4. Reg. 5.

ELISAVS Propheta Dei mundavit olim in veteri lege Naaman Syrum Purpurgum, quem lepra infecerat: hodie vero omnium Prophetarum rex ac Dominus Christus pauperem leprosum pristino nitore restituit, Vtrinque mundatio, sed cum aliquo tamen discrimine coniuncta: Elisavus alienigenam illum virtute Dei sanavit, Christus vero mendicum hunc propria auctoritate & potestate; Ille ad Iordanem, hic ad sacerdotes mittitur. Atqui hic Evangelij hodierni nucleus & princeps pars est, quam ut ad maiorem Dei gloriam, animarumque vestrarum salutem explicem, Sanctissimi Spiritus auxilium pre-

cibus gloriosa Deiparæ, & illius medianæ suffragio cunctis contendamus, ideoque omnes in genua prouoluti salutatione Angelicam salutemus. *Aus Maria.*

Inter cunctos virtutis hostes, honorumque operum antagonistas nullus deterior, magisque formidandus excogitari potest, quam inanis gloria, & vana quædam de habita vel exercita virtute præsumptio. Hanc nimirum Basil. opum spiritualium prædatricem, thesauri animæ direptricem appellat, multisque aliis eam nominibus describit, quæ & horrorem & admirationem audientibus affectant; ut tamen eadem sciatis, eius huc verba adducam: *Inanis gloria spiritualium opum est latro, blandus animarum hostis, sub mellis illita fraudis sua venena propinat, & poculum mortiferum porrigit.*

Equidem dum sanctissimi Præsulis hæc verba audio, genuinam mihi meretricis, de qua in Apocalypsi, audire descriptionem videor, quæ ostro & coccino circumdata, & aureo circumquaque rutilans, aureum manu poculum, sed abominatione & immunditia plenum, gestans omnibus tartareum & nefandum liquoris propinat. Quid enim inanis gloria aliud quam meretrix, pretiosis indura vestibus, ex honore & laude aliena contextis, aurea manu vasa, ut est, merita ac virtutes præferens, quæ deinde unicuique demonstrat; at omnia sordent, & horrendis abominationibus referta sunt.

Ezechias rex quod arcas referasset, & thesauros Assyriorum legatis ostentasset, graviter à Propheta correptus poenas dedit, & post eum filius, qui una cum suis & congesto thesauro in Babylonem captivus abductus est. Dixit itaque Isaias, mala interminando, regno ex Ezechia: *Audi sermonem Domini, Ecce dies venient, & auferentur omnia quæ sunt in domo tua, & quæ condiderunt patres tui usque in diem hanc, in Babylonem, &c.* Assyrij hire præstant proxima nostrum, cui animæ nostræ thesaurum, opera, inquam, pia virtutesque ostentamus, cum laudari ob eadem & magnificari volumus, quæ vera sanctorum hominum peris est & exitium.

Manna, quo olim in deserto reficiebantur Israhelites, dū per diem sabbati custodiretur, Manna

I.
Vana gloria
peccis.

Vana gloria
meretricis
Apocalypsis
comparatur.

Apoc. 27.

Ezechias
quod the-
gatis o-
stentate
est.

4. Reg. 18.

Exod. 16
Manna
mte.

die sabba-
ti non pu-
tescebat,
sed aliis
diebus.

integrum permanebat & recens; sed dum a-
liis diebus collectum in sequentem die re-
feruaretur, verminabat postmodum & putre-
scebat. Ita opera bona dum referuntur in
diem sabbati celestis, vtridem laudem, &
gloriam sempiternam obrineant, integra
perseverant, nullique corruptioni obnoxia;
sed aliis diebus in vita huius hebdomade
laudata, quamprimum putrescunt, quin pec-
catorum vermes progignunt.

Manus bo-
norum o-
peru sym-
bolum.

Manus Moysi quamdiu sinu contineretur,
sana & viua apparebat; sed in aperta prola-
ta, & sinu exerta lepram praeferbat. Et, quia
manus sacris in literis opera designat, mysti-
ce hic innuitur, opera nostra, quamdiu ani-
mae sinu continentur, & intra pectoris latebras
delitescunt, sana Deoq; gratissima existere;
sed in aperta prolata, mundoq; demonstra-
ta, quo laudem & gloriam aliquam adipi-
scamur, leprosa & maculosa esse, quamuis &
Moses ipse eadem fecisset. Inanis igitur gloriae
lux opera nostra lebrae foetidissima inficit.

Vana glo-
ria basilisco
collata.

Basiliscus serpens ille venenatus & iuratis-
simus homini hostis, si quem visu praevertet-
rit, venenoso afflatu necat; ac contra si ab ho-
mine prius visus fuerit, quam primu emori-
tur. Ne secus & vana gloria, Auditores, ipsa
virulentus basiliscus, cuiusq; conspectus no-
xius admodu & perniciosus: quod si priores nos
videre possumus, fugit & delitescit; si vero
nos illa praevertet, & in prouidos aspe-
xit, enecat, & animae nostrae perniciem affert.

ANIM.

Arsenius Anachoreta dicere solebat, eum
qui virtute exercebat, vt ab hominibus lau-
daretur, similem esse aquam quidem semper
haurienti, sed in perfusum dolium insun-
denti. Ille enim qui bonis operibus in cum-
bendo, & virtutem exercendo, vanam inde
gloriam aucupetur, auramque & flabrum
populase caprat; nugae agit, tempus perdit,
rebus sanctis abutitur: ideoq; si ob eadem mer-
cedem a Christo expectat, fallitur, & audiet
quod in Euangelio habetur: Amen dico vobis:
quia vacoperunt mercadem suam. Consultum
est igitur, quidquid boni sanctive actum
est, quidquid virtutum lucratus fueris, ab-
condere, & thesauro clauicula potiri.

Matth. 6.

Matth. 13.

Lego in Euangelio: Simile est regnum caelo-
rum thesauro abscondito in agro, quem quis in-

uenit homo abscondit, &c. Virius bonaque o-
pera thesaurus etiam sunt, in animae nostrae
apro absconditus; ac proinde ne quis con-
scius eundem surripiat aut effodiat, omni di-
ligentia occultandus.

Amygdali, quod ante debitum tempus Vanagloriam
florant; gelu & brumali iniuriae obnoxia riam capti-
sunt, & fructum maturum vix ferunt: è con-tes amy-
tra mori, quod non nisi sero gemmaeunt & gdalo com-
florant; ventos noxios, gelu & frigus non parantur,
metuunt. Docere hic nos rerum parens na-
tura voluit, eos qui hoc in mundo florere
gestiunt, meritaque sua late ad ostentatio-
nem diffundunt, amygdalo praecipiti perli-
miles esse: quorum nimirum fructus, id est,
bona opera nunquam matureseunt, sed ina-
anis gloriae pruina & aquilone aduruntur &
destruuntur, atqui non nisi serius & circa al-
terius vitae vesperam florescunt, nec illi arbo-
res feraces, fructibusq; onustae, moris simi-
les, quarum fructus nec ventos, flabra, bru-
mam; nec villas prorsus mundi huius iniu-
rias perhorrescunt.

Eadem natura, sagax & prouida, inque o-
mnibus actionibus cara, noluit mulieres
pregnantes parere, quando iis visum foret; potestate
ac sibi hoc reseruauit, vt nimirum; dum o-
portunum foret, dolores prauij pariendi
tempus instare innuerent. Quos enim mon-
strosi passim partus ederentur; quam infor-
mes in cunis foetus vagirent, si in pregnan-
tium potestate esset, dum iuberet, partum
effundere. Id ipsum de virtutibus dicendum
est, quae, si ante tempus debitum parerent,
gloriamque hoc in mundo confectarentur,
informes & prodigiosos saepenumero foetus
ederent. Ne omnia in alteram vitam reser-
uata sunt.

Non est in
mulieris
potestate
parere,
quoties &
quando
labugit.

Animalia illa portentosa quae Ezechiel vi-
dit, quatuor alarum remigia habuisse scri-
buntur duabus nimirum volabant, & duabus
relabant corpus. Quo mysticum hunc sen-
sum intelligamus, credamus velim, aliis qui-
bus volabant, opera nostra ac virtutes desi-
gnari, quae semper sursum tendant; alas au-
tem quibus corpora reguntur timorem spi-
ritus & humilitatem significare, quibus vir-
tutes earumq; nucleus & substantia aduersus
inane gloriā, regenda sunt.

Ezech.

Solene.

Viatorum
industria.

Solent, qui longo se itinere accingunt du-
as crumenas habere, vnam, qua aurum coro-
nati, scutarique nummi condantur, quam
diligenter, ne a furibus auferatur, abscon-
dunt, & aliam, qua minores nummuli, quo-
rum in diuersis & hospitii ad soluend-
um vsus est, continentur, quam etiam
& hanc ostendere non verentur. Imitemur
id ipsum & nos; quamdiu enim in tristi &
periculoso via huius itinere versamur,
duo matropia gestemus; vnum ad virtutum
nostrarum aurum recondendum, id est,
cor, alterum vero ad minutos nummulos
& obolos, & quidquid vilioris pretij est,
asseruandos, ipsum aquam os. Illud sem-
per regi debet, ne a latronibus surripia-
tur; hoc vero sine discrimine interdum a-
periri poterit, operaque bona aliis inter-
dum enarrari, & virtutes obiter demonstra-
ri, quo in mundi huius diuersorio, viuere de-
tur.

Haecenus, & pluribus quidem, in vanam
gloriam inuectus fui, quod hodie egregium
contemptus illius exemplum in Euangelio
cernam. Christus enim leprosum cum mun-
dasset, ut opus hoc eximium lateret, omnem-
que vanam gloriam aditum occluderet, ne cui
ipsum diceret praecepit. Rei seriem Mat-
thaeus descripsit, audiamus quomodo se ha-
beat: *Domine si vis, potes me mundare.* Equi-
dem miraculi huius hac hora interpretem
actus, eiusque magnitudinem declaratu-
rus; primo de leprosi ad Christum accessu e-
iusque oratione loquitur, ac deinde, quomodo
ab eo mundatus fuerit, miraculumque diuul-
garum sit, aperiam.

Euangelij
historia.

CHRISTVS, cum praedicatione finita mon-
te descenderet, & magna eum hominum
multitudo sequeretur, verba opere ipso con-
firmaturus, miraculose leprosum sanauit,
qui ei in via occurrebat, & eminus clama-
bat. Scio Domine, auditis tot quae edidisti
miraculis, & fide quam de te concepi indu-
ctus, quod, si vis, potes me mundare; hinc obse-
cro, misericordiae tuae oculos in me miserum
coniice, meamque lepram, quae hominum
me consortio excludit, dexterae tuae potentia
tolle.

II.

Ecce leprosus veniens. Mille hic confide-

rations, mille conceptus occurrunt. Hinc
namque colligo, leprosus ab aliis homini-
bus separatos vixisse, ita nempe apud Iu-
daeos moris erat, ut nimirum, qui lepra in-
fecti essent, vrbibus exules in agris locisque
desertis commorarentur; hinc est, quod le-
prosus hic Christum in agro reperiat. Ita
namque praeceperat lex, ne eorum conta-
gio & alios inficeret, vrbesque integra in-
quinarentur. Vtinam & sancta illa consue-
tudo hodierna die in Christianorum vrbibus
quoad lepram spiritualem, id est, peccata
locum habeat, ne eorum ad alios serpat con-
tagium, lepra corporali longe deterius ac
perniciosius. Sed etiam vrbes hodie lepro-
sis scaten, nemo ab iisdem se cauet aut pro-
ripit, memphyrim illam tetram nemo ob-
sensum stuporem percipit. Hoc ipsum est,
quod Isaias Propheta deplorat: *Facta sunt,* *E/sai. 5.*
*inquit, morticina eorum, quasi steruus in me-
dio platearum.* Scio ad litteram eadem hic
& stragem quam Babyionij Ierusalem va-
stantes, per vicos & compita, in omnium
conspetu edidere, designari, quid obstat ta-
men mystice mortuos spiritualiter hic intel-
ligere, qui mortis & stragis exercitae causa
fuerit?

In Levitico etiam hoc Deum modo He-
braeis comminatum legimus: *Si non volue-
ritis recipere disciplinam, sed ambulaueritis ex
adverso mihi, ego contra vos incendam, & mit-
tam pestilentiam in medio vestri, &c.* Ut a rebus
temporalibus ad spirituales assurgamus;
credendum est, saepenumero Deum in scele-
rum poenam, pestem & contagionem quan-
dam huc corporum longe deteriorem im-
mittere, quae per vrbes & regna serpat, & ob-
uios quosque inficiat; publicam nimirum
morum corruptelam sceleratamque viuendi
consuetudinem, & ipsam inueteratam, nulla
quae arte medicamentoque pelli queat: qua-
lis est, peruersum peruersorum exemplum,
& impiorum inualefcentia & numerus, qui-
bus nihil ad morum corruptionem & rerum
publicarum ruinam haberi potest pernicio-
sius.

Cum duae illae populi Israel tribus, & alte-
rius pars, iuxta Iordanem confidere & habi-
tare vellent, volebant enim flumen trans-
cundo

Leprosi se-
paratim o-
lim viue-
bant ab a-
liis.

Leuit. 26.

eundo in terram promissionis ingredi eam- que incolere) increpauit eas Moyses, verbisq; a superioribus castigauit, dicens: Nunquid fratres vestri ibunt ad pugnam, & vos hic sedebitis? Cur subuertitis mentes filiorum Israel, ne transire audeant in locum, quem eis daturus est Dominus? Nonne ita egerunt patres vestri, quando misi eos ad explorandam terram. &c. Et paulo post: Vos surdissimi pro patribus vestris, incrementa, & alumni hominum peccatorum, ut augetis furorē Domini contra Israel. Quod si nolueritis eum sequi, in solitudine populum derelinquet, & vos causa eritis necis omnium. Quam viuacia hinc elici argumenta possunt, ad demonstrandum, quātum malorum exempla detrimenti afferant, quantamq; perniciem prauorum consuetudo causari soleat? Quamobrem vitandi sunt impij, & aliorum consortio, non secus ac lepra infecti, excludendi, exemplo sit leprosus hic, qui eminens ad Dominum clamat, & confertā hominum multitudini se ingerere non audeat.

Num. 33.

Matth. 8. Interiectio ecce semper admirandum quid in S. Scriptura iudicat.

Ecce leprosus veniens, &c. Quotiescunque autem in Sacra Scriptura interiectio ecce occurrit singulare aliquid designari innuit. At, quoniam aegrotis & male habitibus loicenne est, ad medicum confugere, sanitatemq; postulare, non videtur hic ecce tantam admirationem mereri, aut inuere: sed erro Auditores, et o, non enim sine ratione hanc spiritus S. hi. particulam vltimam: nam cum inter ceteros quibus hominum natura obnoxia est morbos, nul us melius peccatum designat quam lepra, utpote quæ corpus à capite ad plantam vsq; inficiat; non sine miraculo contingere dicendum est leprosum, & toto quidem corpore leprosum, ad medicum properare, & manus adhuc miraculum esse, sanitatem consequi.

Peccati & lepræ similitudo. Peccatum intellectu excæcat. Sap. 2.

Vere autem peccatum lepra dici potest; nã vt illa omnes corporis sensus inficit & corrumpit; ita peccatum omnem animæ fortitudinem & vires eneruat & destruit. Intellectui imprimis tenebras offundit, & mentem excæcat; ita namque in Sapi. libro legimus: Excæcauit illos malitia eorum. Et si, de rebus spiritalibus loquendo, fides animæ oculus sit, certum est etiam eandem à peccato offuscari. In cuius rei signum, Ammonitarum

Tom. 1. Pars Hyemalis.

rex Naas, crudelitate & immanitate nobilis, cum habitatores Galaad obsidione premeret, non prius illos in gratiam se recepturum ait, quam dextrum singulis oculum eruisset. Cuius rei hæc est ratio. Erant Galaaditæ viri ad debellandum strenui, & corporis mole celebres, qui in præliis & ense ictus infligerent, & infictos clypeo repellerent; & quoniam hac ratione pugnantibus oculus dexter imprimis necessarius est, ideo, quo eos bello ineptos redderet, dextrum illis oculum eruere moliebatur. Animæ oculi sunt fides & bona opera, & ad victoriã in certamine, quod cum dæmone quotidie inimus, obtinendam apprime necessarij; at dexter, id est fides, imprimis: opera enim fide destituta nihil sunt; hinc diabolus omni ratione eam ipsam nobis eripere conatur. Ipse quin etiam Gentium Doctor Paulus amice nos monet, vt in omnibus, quæ cū dæmone suscipimus certaminibus, fidei securum assumamus: Si- mentes securum fidei.

1. Reg. 17.

Fides dexter animæ oculus est.

Ephes. 6.

Peccatum adhuc animam surdam efficit, ita namq; aures obrundit, nullum vt motum ferat, a deo, vt qui eam ad meliorem frugem conuertere studet, oleum & operam perdat, mortuoque verba facere videatur. Passiones enim internæ tantum strepitum intrinsecus excitant, vt verbo Dei nullus accessus pateat. Infantes eum idolo Moloch immolarentur, tympanis & sambucis sacrificali perstrepebant, ne victimarum clamores & ciulatus parètes ad commiserationem animiq; teneritudinem impellerent.

Peccatum surdos nos reddit.

3. Reg. 17.

Manus quoque animæ debilitat & eneruat, opera inquam & actiones, quarum symbola sunt manus: peccatum siquidem eadem pigritat & graues efficit. Huc respicit Salomon, dum pigrum describens inquit: Abscondit piger manus sub ascella sua, & laborat si ad os suum eas conuertit; cum tamen eas ad bene operandum extendere deberet. Per pigrum hunc, an non peccatorem intelligit, semper brachia complicata, & manus sub axilla habentem, dum virtuti incumbere, bonaque opera exercere negligit: Adeo, vt lepra ad viuum peccatum repræsentet, quod & ex Euangelio hodierno confirmari potest, in quo legitur: Ecce leprosus veniens.

Manus eneruat.

Proverb. 6.

P Non

Matth. 8.
Lepra peccato assimilata.
Leuit. 13.

Nō solum autem lepra peccati imago est, & leprosi peccantium, propter effecta, quæ iamiam enumerauit, verum etiam propter legem circa leprosos, eorumque curationem præscriptam. In Leuitico namque iubetur leprosus vestem circa latera disurtam gerere, non solum quo eandem facile nulloque negotio indueret & exueret; sed etiā, ut morbo prospecto nullum aliis detrimentum afferret: capite quoque nudato & aperto incedebat, leprosum sese esse denunciāns, altaque inclamans voce: Declinate & à me recedite, quia lepra infectus sum: Grauius porro puniebantur, si qui leprosi ab aliis distinctam vestem non gestarent, vocemque sani & bene valentis imitarentur. Ad eundem modum nulli maius reipubl. ciuibusque afferre detrimentum solent, quam qui exterius quidem moribus sanctitatem præferunt, ac luporum sub agnina pelle truculentiam fouent; qui in Angelum lucis, dæmone deterioriores cum sint, se transfigurant. Hinc hypocritæ publice quidem vitam honesto dignam viro instituire solent, vt clam iniquitatem operentur, & flagitiis se plusquā diabolicis contaminent. Tales fuere tempore Christi Scribæ & Pharisei, & nostro noui Euangelij deprauatores, qui exteriori pietatis velo ambitionem & auaritiam suam, quam corde fouent, tegere conantur. Atque vt Iudæi, Christum comprehensum, tristissima Passionis nocte, hinc quidē flexo genu adorabant, datoque in manus sceptro Regem salutabant, dicendo, *Aus Rex Iudæorum*; illinc vero foetidissima sputa in sacratissimū illius vultum egerebant; conuitia in eum exonerabant, & in faciem colaphos impingebant: ita quoque hypocritæ agere consueuerunt; hinc quidem magno humilitatis indicio Deum eolentes & adorantes, illinc vero ipsum peccando offendentes, irridentes, & faciem illius conspuentes.

Hypocritarum astus.

Matth. 26.

Leprosus os tectum habebat.

Secundo iubebatur os semper tectum habere, ne forsitan grauior anheliitus accedentes inficeret, lepramque in alios diffunderet. Quam scire lex hæc in publico peccantes aptetur, dici vix potest: illi namque graui suo anheliitu, verbisque contaminatis omnes vicinos & proximos inficiunt, quos descripsit

Psalmista dum cecinit, *sepulchrum patens est Psal. 57. gurgur eorum*: quicunque enim loquentes audierit peccatores, foetentesque eorum fauces & blasphemias sentit; dicet, os illorum à bustuario, sepulchroque cadaveribus pleno, tetrumque odorem spirante, nihil differre.

Cum Christus dæmonia hominū corporibus eiecisset, & illa virtutem eius quamuis inuita circumquaque prædicando diffunderent; increpans silentium iis indicebat, *nae sinebat ea loqui*. Quid enim adferre commodi emolumentique diaboli verba, præconiaque diuina ore eius decantata poterant? quamobrem bene Psalmographus ait, *Muta sicut labia dolosa*. Huiusmodi autem sunt labia peccatorum, qui animam flagitiis variis contaminatam habentes, virtutem tamen ore præferunt, proximumque fucata quadam pietatis specie eius animis illabendo, fallunt & inficiunt. Merito igitur peccatorem; iustitias Dei annunciantem, quamuis seipsum hoc etiam modo coargueret ac damnaret, corripuit per Prophetam Dominus, *Quare tu enarra iustitias meas, & assumis testimonium meum per os tuum?* Eius namque verba, quamuis iustitiam redoleant ac spirant, Deo tamen magnopere displicent, quamobrem os ei obturandum ac silentij frænum iniiciendum.

Matth. 7.

Psal. 30.

Psal. 49.

Tertio, extra castra, procul ab vrbibus, & Viuebarum ab omni hominum consortio separatus vitra castra, uere debebat, ne ad vicinos contagio & maculosus ille morbus serperet, *Omni tempore Leuit. 13. quo leprosus & immundus, solus habitabit extra castra*. Doctæ lex voluit, sanctiorem nullam legem, decretumque salutarius nullū reperi posse, quam castris Ecclesie & ciuitatū muris arcere eos, quos spiritualis lepra infecit, ne & alios lepra & lue albicante inficiant.

2. Paral. 26.

Ozias rex Israel lepra, occulto Dei decreto, in fronte percussus, templo quidem à sacerdotibus eiecitus fuit, nō tamen vrbe: hinc, vt bene notauit Origenes, Hieronymus, & Chryostom. quinquaginta duorum annorum spatio, quibus regnum ipse occupauit, nullum in omnibus regni finibus reperire Prophetam fuit. Quam uero uis publice peccantis vita flagitiisque detrimenti afferre queant, dici non potest. An non peccatum.

Homil. 6. in Esai.

Epist. ad Damasum.

In Comm. in Esaiam.

10f. 71

3. Reg. 17.

3. Reg. 19.

4. Reg. 14.

Matth. 8.

III.

4. Reg. 10.

Isai. 38.

4. Reg. 4.

4. Reg. 5.

Esth. 3.

Matth. 8.
Modestia
in leprosi
oratione
glucet.

tem Achab, qui Dei ducis que iniussu clam
ex spolijs Ierichantinis aurum furtiuerat,
in causa fuit, cur populus Israel prelio supe-
ratus, in obsidio Hai, hostibus dare terga co-
actus fuerit? an non ob Achab regis flagitia
impietatemque, Iudæa cum triennio & am-
plius nulla cælo pluuia descenderet, extre-
mam rerum penuriam passa est? quid ob bla-
sphemias Sennacherib, Angelus vindice ma-
nu, nocte vna, centum octoginta quinque
hominum millia, in castris Assyriorum inter-
emit. Denique ob vnum Davidis delictum
septuaginta millia virorum, sine parulis &
vzoribus peste contagioque interiere. Hu-
iusmodi ergo leprosus procul à vobis pel-
lite, Auditores, hos à consortio vestro excludi-
te, vt hic vrbe exclusus fuit, qui viso eminus
Seruatore, alte in clamauit: *Domine si vis, potes
me mundare.*

Dicere forsitan voluit; Scio, & firmissima fi-
de in ductus firme teneo, te esse illum ipsum,
qui Ezechia diebus quindecim annos addi-
disti, dum lecto affixus, & facie ad parietem
conuersa, tibi supplex factus est: illū ipsum,
qui Elisæo, Sunamitidis filium ad vitam re-
uocandi potetiam elargitus es: qui Naaman
Syriæ regis purpuratum à lepra mūdasti, vir-
tute tua in Iordanis fluenta deriuata; eandē,
si modo volueris exercere mecum virtutem
potes. Ambrosius, Hieronym. & Chrysosto-
dum hanc leprosi orationem, verbis quidem
breuem, sed effectu magnam considerant. si-
dem eius miris laudibus efferunt & deprædi-
cant, qui nimirum omnipotentiam Christi
agnouerit & confessus fuerit. Equidē eadem
ipsum paucis orasse censeo, quæ olim Mar-
docheus coram Domino prostratus: *Domine
mi rex omnipotens, in ditione tua cuncta sunt
posita, & non est qui tua possit resistere voluntati;
si decreueris saluare nos, continue liberabimur,
subest enim tibi cum volueris posse. Leprosus no-
ster vix aliter, terminis quam proxime in-
hærendo: Domine si vis, potes me mundare.*

Singularem in hac leprosi supplicatione
modestiam notare est: hinc namque lepram
& inualerudinem suam, illic potentiam &
misericordiam Dei depromptit; & tametsi
ingenti sanitatis consequendæ desièrio te-
neretur, non dicit tamen, Domine, sana me;

sed si sanitatem mihi restituere velis, potes.
Efficax autem hæc precandi ratio esse con-
suevit, quando supplicans totum se in Dei
voluntatem resignat. Atque hoc orandi mo-
do vsæ sunt nobiles illæ Lazari sorores, cum
solum aiunt: *Ecoe, quem amas, infirmatur;* non
autem, Veni, propera Domine, afflicti nobis
succurre: sed necessitate fratris moribundi
ob oculos breuiter posita, reliquum potesta-
ti eius commiserunt.

Assyriorum ductor Sennacherib, copiosa
Hierosolymam manu obsidens, superbia &
insolentia plenam, & in regem Deumq; in-
iuriam epistolam in urbem misit, qua lecta
Ezechias rex templum Domini mox adiit, &
paucis verbis eius maiestatem deprecatus
est, dicens: *Aperi Domine oculos tuos, & vido &
audi omnia verba Sennacherib, qui misit vt ex-
probret nobis Deum viuentem.* &c. Diuina
profecto & modesta oratio, quæ nos doceat;
Deo solum necessitates apericandas, ac de-
inde auxilium ab eo expectandum.

Mardocheus cum populi liberationis
quam propriæ salutis & vitæ esset studiosior,
sciretque Amani se inuidia cum omnibus
Iudæis in regno Assueri latissime imperantis
constitutis, post menses aliquot neci traden-
dum, genibus in terram prostratis, supplici
voce, oculisque lacrymis madentibus, bre-
uissime Dominum obsecrauit, dicens: *Domine
in ditione tua cuncta sunt posita.* Pauca au-
ditis verba, sed tamen efficaciaz plenissima,
& in sancti Spiritus officina procusa: quæ
docent, orationes breuiores & restrictiores,
pregnantiores esse & validiores longis & la-
te diffusis. Sola namq; necessitas nostra Deo
aperienda, idq; quam fieri potest succin-
tissime.

Cum turbulentus & nouarum rerum stu-
diosus Abialon, ambitione transuersum ac-
tus aduersus patrem insurgeret, & maxi-
mam regni partem ad arma coegisset; David
regni amittendi periculum veritus, corde &
vultu in cælum conuerso, solum ait: *Facias
Deus quod bonum est coram se.* Samuel cū He-
li sacerdoti multa sibi occultis reuelata quæ
futuram eius calamitatem prænuntiarent e-
narrasset, ait s. nex: *Dominus est, quod bonum
est in oculis suis, faciat.* Discamus hinc semper

nos diuinæ voluntati subiicere, & maxime dum oramus; & hanc suos ipse Redemptor olim precâdi formam edocuit; cum diceret:

Matth. 6.

Fiat voluntas tua, sicut in celo, & in terra. Hoc etiam in ludo edoctus erat leprosus noster, quando summæ animi modestia diceret: *Domine, si vis, potes me mundare.*

Matth. 8.

Orationes breuissimæ optimæ.

Breuissimæ & succinctæ oratio, sed pondere peritoria optimæ & prudentissimæ censentur, quæ paucis quidem verbis, sed iis grauibus postulata proponit, & quemadmodem optime ille soluere prohibetur, qui auro solutionem; & nõ are peragit: adeo, vt quamuis pauciores det nummos, maius tamen & eminentius det pretium; aurum quippe licet strepitum & tinnitum non excitet, pretio tamen & pondere praualeat; ad cum modum optimas esse putant orationes, pondere, non numero, valentes.

Plut. in A. paphlag.

Agessilaus rex cum declamantem olim disertum oratorem audiret, qui ex musca faceret elephasem, remq; nihili verbis amplificando in longum protraheret, indignabundus concione se subdixit dicens, egregium cerdonem, qui tantillo pediram amplum adapat calceum! Et merito quidem; nihilenim turpius aut indecentius, quam rem frivolum & nullius momenti nimis amplificando deducere. Hinc laudari solent litteræ Laconicæ, quæ breuitate sua multum rei includerent; quarum aliquas posteritati reseruauit scriptorum diligentia: inter quas sunt illæ Lylandri ducis, quibus Ephoros victoria de Atheniensibus partæ certiores reddidit, in qua & Athenas inuadi contigit & diripi. Litterarum series hæc: *Capta sunt Athenæ.* cui Lacedæmones respondendo rescripserunt: *Sat est capi.* Gratus igitur omnium auribus Laconismus, rhetoricæ vero amplificationes, verbosæque deductiones insidæ.

Lylandri ducis epistola.

Et alia Lacedæmoniorum ad regem Philipp.

Lib. 2. c. 19.

Breuitate item commendantur illæ Lacedæmoniorum, quibus Philippo de multis seiscitanti respondere, his verbis conscriptæ: *Ad id quod scripsisti, non.* Fidem etiam Philippo eisdem per epistolam petenti, vtro ad illos vt veniret modo, vellent, hostili, an amice; Laconica breuitate rescribere: *Neuro*

modo. Omnia hæc Alexander ab Alexandro; nos vero huic adduximus, ad demonstrandum sermones breuissimos, & præsertim preces orationesque, esse efficacissimas. Ita nimirum docuit Christus, dum Iudæos de multiloquio & verbositate corripuit: *Orationes nolite multū loqui sicut Ethenici: putant enim, quod in multiloquio suo exaudiantur.* Hoc imitatus leprosus; tribus orationem postulationemq; suam verbis absoluit. *Domine, si vis, potes me mundare.*

Matth. 6.

Matth. 8.

Nõ hic in vna corporis parte, sed à capite ad plantam vsque leprosus erat; *plenus lepra.* ait Lucas: qui ad Redemptorem magna animi demissione, vltusque reuerentia, quin & genu flexo, vt Marcus quidem ait, & prociens in faciem, addit Lucas, accedens, adorauit eum, teste Matthæo. Notate hic qua corporis compositione, quantaque vultus reuerentia ad Deum per orationem accedendum sit; ad qua referri potest genu flexio, in terrâ prostratio, & vera animi demissio, humilisq; sui accusatio. Hoc autem modo Paulus se orasse ad Ephes. testatur, *stecio genua mea ad Patrem Domini nostri Iesu Christi.* Ipse etiam Saluator noster Iesus, cum Patrem in Oliuero supplex pro nostra omni salute deprecaretur, genibus in terram positis & prostratus supplicauit. Quod diligenter obseruans quidam Patribus ait: *Prostratus in terra oras medicus, & non inclinatur agrotus.* Hæc autem corporis animique demissio, diuinæ maiestatis oculis gratissima est. Nam veluti animalium fortissimus leo neminem in terram prostratum lædit, sed deiectis parcit; ita Deus iis adesse & parcere, eorumque preces exaudire solet; qui in animo contrito humili vultu coram eius se maiestate prosternunt; resistere autem præfatu insolescentibus & magnū quid dese præsumptibus. In cuius rei testimonium videte, vt erga leprosum hanc, suis pedibus prouoluam; & magna humilitate clamantem: *Domine, si vis, potes me mundare.*

Marc. 1.

Luc. 5.

Matth. 8.

IV.

Ephes. 3.

Matth. 8.

Matth. 8.

Matth. 8.

Matth. 8.

Matth. 8.

Matth. 8.

Matth. 8.

Matth. 8.

Matth. 8.

Matth. 8.

Matth. 8.

Matth. 8.

Matth. 8.

Matth. 8.

Matth. 8.

Matth. 8.

Matth. 8.

Matth. 8.

Matth. 8.

Matth. 8.

Matth. 8.

Matth. 8.

Matth. 8.

Matth. 8.

Matth. 8.

Matth. 8.

Matth. 8.

Matth. 8.

Matth. 8.

Matth. 8.

Matth. 8.

Matth. 8.

multa quidem volunt, ad quæ tamen potentia eorum non extendatur, quæq; ad exitum deducere nequeant, multoq; se longius voluntas quam potentia exerit: Monarchatum siquidem singuli ambiunt, & cæteros regno excludere cuperent, sed ob limitatam potentiam nequeunt: immortalitatem exoptant, sed eodem pertingere non valent: quidquid hæcenus in orbe gestum est, aut modo etiam geritur scite desiderant, sed fieri nequit.

Deus quod potest. Job. 2. Sap. 12.

Solus autem Deus est, qui quod vult, re ipsa potest, qui quod vult, quin possit. Ita quippe philosophatur præclarus ille Physic^{us} Iob: *Ipsè solus est, inquit, & nemo auertere potest cogitationes eius, & anima eius quodcumq; voluit, hoc facit.* Et sapientissimus mortalium Salomon: *subest tibi, cum volueris posse.*

4. Reg. 5.

Rex Syriæ Benadad cum vnum ex optimaribus suis, Naamã nomine, lepra eo operum, cum litteris commendatitiis ad regem Israel mitteret, rogans vt salutem eius, quam posset citissime procuraret, Rex Israel lectis litteris, subitatus & stomachatus vestes laceravit, dicens: *Numquid Deus est osum?* id est: *Requenam hæc audacia, quanam præsumptio, ecquæ blasphemia? Egone homo, non secus ac Deus, possum quidquid velim? ad solum Deum hoc scilicet spectat, & illi quarto modo proprium est.*

Apophthegma regis Sersarum.

Cum quidam Sisanni Persarum regi adulescentes dicerent, mirari se cur omnia quæ tantus Monarcha animo conceperit & velle non quamptimum implerentur; magna prudentia & singulari quadam modestia quamuis barbarus alioquin esset, ait: *Ego Dominus verborum tantum, & non orum.* perinde ac si dixisset: *Multa quidem volo, atque vobis, ut solius Dei est eadem in opus eogere & equi, adco, vt quamuis Poeta dicat?*

Vilvian. 16. 35.

Qui nescit, longas regibus esse manus? ipsi tamen lingua longitudine non suat pares, multa siquidem dicunt, quæ re ipsa exequi non valent. Hoc autem in solo Deo reperitur, non vero in hominibus: quod hoc emblemata veteribus designatum est.

Bicipitem efformabant Deum, sed manibus & pedibus truncum; cuius picturæ hic erat sensus: Biceps erat, quod Deus omnia morit, visibilia simul & invisibilia, præterita

& futura. Pedibus vero carebat, quod nulli mutationi sit obnoxius, & in eodem semper esse perseveret. Vnde de se apud Prophetam ait: *Ego Deus, & non mutor.* Manibus denique truncus erat; quod mea quidem opinione, vniuersa vltro, à nemine impulsus, at propria inductus voluntate, condidisset, nullisque eo in opere manibus, nec instrumentis opus habuisset. Ideo etiam leprosus noster voluntatem illius imprimis ferit, & ait: *Domine, si vis, potes me mundare.*

Malach. 3.

Matth. 8.

Cæterum pauculis hæc verbis omnia perfecta: oratione requisita complexus est, fidem inquam, & obedientiam illam quidem, dum vera vere potentiam agnoscat; hæc namq; de essentia orationis est, vt Iacobus Apostolus testatur: *Postulet in fide nihil habens, id est de potentia & voluntate Dei datoris nihil omnino dubitans.* Talem se habere fidem confessus est Dauid, cum in Psalmis canit: *Si exurgat ad me, sum me pratum, in hoc ego sperabo.* Hanc vero, cum diuine se voluntati penitus submittit, dicendo: *Si vis.* Huius humilitatis vim Scriptura celebrat, dum ait: *Oratio humiliantis se penetrat caelos;* tunc autem orans se humiliate perhibetur, quando quod petit, à misericordie Dei manu dandum sibi sperat.

Oratio perfecta: oratione requisita complexus est, fidem inquam, & obedientiam illam quidem, dum vera vere potentiam agnoscat; hæc namq; de essentia orationis est, vt Iacobus Apostolus testatur: *Postulet in fide nihil habens, id est de potentia & voluntate Dei datoris nihil omnino dubitans.*

Iac. 1.

Psal. 26.

Hanc in orando humilitatem adhibuit Psalmographus; toto corpore leprosus (qui mirram de le ait: *Non est sanitas in carne mea*) dum de admissio peccato veniam postulans orauit: *Miserere mei Deus, secundum magnam misericordiam tuam.* Non ait: *Miserere Dauid Deus,* vt, dum in statu gratiæ esset, assenerat: *Memento Domine Dauid;* ac ita sui se pudet, proprium vt nomen præ confusionem & rubore subiret: nec dicat, vt aliquoties dixerat: *Deus, Deus meus, ad te de luce vigilo.* Imo ne dicere quidem audeat: *Miserere mei Deus,* eo quod miser & mortalis sim, variis ærumnis subditus; sed, *secundum magnam misericordiam tuam* atq; ita etiam orauit leprosus noster: *Domine, si vis, id est, si infinite misericordie tue ita visum fuerit, mundare me potes.*

Psal. 50.

Psal. 131.

Psal. 26.

Matth. 8.

Alexander Macedo cum inopi etiam magnam vim auri elargiretur, ait: *Ne existimes ob me, ita in me tua hoc me tibi munus conferre: sed scias, Alexandro dignum quid dare*

Alexandra scitum dicitur.

ne voluisse. Idipsum proposito adaptans, dicit Deum suam interdum peccatoribus misericordiam demonstrare, non quod eorum id exigat merita, sed quod ipse infinitæ benignitatis & clementiæ sit, & sua bonitate dignum opus credat, peccatores ad gratiammittere. Hinc leprosus hic orando, ait: *Domine, si vis.*

Deus multa potest, quæ tamen nolit.

Voluntatem ecce præuenit, eamque prius quam potentiam & factum requirit, multa namque potest Deus, quæ reuera nolit, Milles & iterum milles vno in momento creare de nouo mundos potest, sed non vult: omnia quoque rursus vno momento destrucere, & in nihilum redigere, sed huius faciendi voluntas deest; referare inferni voraginem potest, quæ peccatores vos deglutiat, sed nihil minus vult; omnia denique morborum genera in actu oculi per sanare; ægrotosque pristinae valetudini restituere, at semper dicendum, ipsum nolle. Quod leprosus hic perspectum habens, vnicam voluntatem inste-tere satagit, dicens: *Domine, si vis;* in quo vera cum Deum esse agnoscit, neque enim ait: *Domine, si Patrem tuum rogaueris, confestim mundabor;* sed pure & simpliciter, *si vis,* eiusdem illum cum Patre potentia esse confitendo, vt bene notauit cum Chrysostomo, Theophylactus, & Euthymius.

Ibidem.

Homil. 16. Homil. 21. operis imper.

Adde autem cum eodem Chrysostomo, de voluntate illum diuina nequidquam dubitasse, quæ quidquid bonum, congruum & rationi consentaneum, semper vult, sed, num sanitatem ei reddere vellet: nam non fuisset forsitan salutis eius expediens, sanitatem consequi. Verba autem illius adducam: *Non de voluntate Christi ad omnia bona parata dubitat, sed de iudicio voluntatis. Christus enim cum sit bonus, nocua non vult prestare, etiamsi rogetur.* Sed nimis hac in parte prolixi fuimus, aliam iam auspicemur, & ipsam lepræ depulsionem examinemus.

Matth. 8.

Leprosus igitur cum Dominum hunc in modum orasset, mox ab eodem vicissim audiuit: *Volo mundare.* Quid ais, Domine? vide quid dixeris, verba tua examina, an ignoras hocce dicendo vitam te tuam & sanguinem in discrimen adducere, quem in lepræ mundatione effundi opus erat? Lex quippe lepro-

sum hyssopo sanguine tincta lustrari & aspergi iubebat: *Et in purificatione eius sumus duo: passeri, lignumque cedrinum, & vermiculum, & hyssopum,* quæ ceremoniæ denotabant per crucem tuo tinctam sanguine, animarum nostrarum lepras tollendas; atque ideo huc alludens regius Propheta dicebat: *Asperges me Domine,* aliquando hyssopo crucis, sanguine tuo cruentata, & ab omnibus animæ fordibus mundabor.

Psal. 50.

Accedit adhuc, Domine, quod, vt leproso sanes, leprosus ipse prius sis oporteat. Præuidit hoc Isaias, & dixit: *Et vidimus eum quasi leprosum.* Huius rei figura fuit mirabilis illa Moysi manus, quæ intra sinum illius delitescens, sanitatem præferbat, extensa vero & in apertum prolata, lepra scatebat: qua declaratur, te qui Dei Patris dextra, quamdiu in æternitatis illo sinu manebas, sanum, vegetum, integrum & pulchrum permanisses; sed in publicum prodeuntem, teque ipsum ad mundandos leproso extendentem instar leprosi habitum iri, sed non obstat hoc, inquit, & mea nihil interest: *Volo mundare.*

Propitiatorium illud toties in Sacris litteris decantatum, alas Cherubim extensas habebat, prout Dominus Moysi mandauerat habitus. *Vtrumque, latus propitiatorij tegant expandentes Isai. 53. alas.* Hic mystice desiderium declaratur, quo Dei filius ad nos volare dignatus est, & facere nobiscum misericordiam suam, quamuis cum summo id vitæ periculo coniunctum foret. Notate æstuantem affectum & vehementem illius adiuuandorum hominum desiderium ait: *Volo mundare.*

Matth. 8.

Ex hoc autem loco Patres Christi Domini diuinitatem asserere, & testari consueuerunt, quod nimirum sanitatem morbidis collaturus, propriæ innixus virtuti, ab akerius nutu & potentia non dependeret, dum enim vellet & iuberet, morbos & infirmitates curabat; quod ipsum puræ & veræ diuinitatis indicium & genuinum character est. Testatur hoc ipsum in expositione fidei Iustinus, Tertullian. lib. 4. contra Marcionem, Athanasius lib. de communi tribus essentia, Patri, Filio, & Spiritui sancto; Ambrosius lib. 5. in Luc. Chrysostomus homilia 26. Alij profundius adhuc verba hæc penetrantes, & accuratius sangu-

Exod. 25.

Designatur

his verbis

Christi di-

uinitas.

singula examinantes docent, non diuinitatis veritatem modo, sed & humanitatis hinc colligi posse, vt Tertullian. Cyrill. Ambros. cuius mihi verba, vt hic referam selego, quod ad rem qua de agimus optime facere videatur, *Volo ergo dicit propter Photinum, imperat propter Arium, tangit propter Manichaeum*: Arius namque eum negabat Deum, Photinus non nisi hominem esse assererat; Manes vero eum corpore carere credebat.

Matth. 8.
Historia à Francorum annalibus de prompta.

Volo mundare, & liberalitatem singularem re ipsa scilicet compleuit, quod comuni pro uerbio dici consuevit. *Quis cito dat, bis dat*: quo faciet etiam, quod in Annalibus Francorum proditum est. Ludouicus XI. Gallorum rex, eum quidam magistratum aliquem regium in pago suo vacantem ab illo postulasset, nihil moratus, quamprimum denegauit, omnem eius obtinendi spem vno ictu praecidens. Egit humiles mox regi alter gratias, & abiit. *Quis abeuntem rex, sagacem & astutum eum esse ratus, reuocari iussit*; credebat namque quid responderet, eum non intellexisse. *Anne quid responderim, intellexisti bone vir?* ait rex. *Maxime, inquit. Vt dixi igitur, subinfert rex: Operam & oleum, inquit alter, me perdere & firmiter tecum animo statuisse, alteri munus hocce conferre. Rex viri candorem admiratus ait, cur igitur tantas mihi grates egisti?* *Quod, aiebat ambiens, tam cito petitionem penitus denegatis. Vocant me namque domum alia grauiora negotia, & qua relinquere me non sine detrimento oportuisset, si aulam frequentare, postulationemque meam, inani lactatus spe, prosequi necesse fuisset*: Adeo, vt non exiguo me à maiestate tua beneficio affectum censeam, dum in petitione mea repulsam passus sum; firmiterque mihi persuadeo, me, quidquid vana expectatione inescatus perdere potuissem, in repentina hac & non dissimulata repulsa lucrum esse. Candidati huius iudicio perspecto rex, animi sententia mutata, quamprimum ait: *Habebis, quod postulas, quo bis mihi gratias agas*, hominemque dignitate hac auctum ad aulae & parlamenti ministros ablegauit; praecipiens illis, vt quod ille fieri voluisset, quamprimum exequerentur, ne, si forte diuinus in aula morari contingeret, negotia il-

lius & res domesticæ detrimentum aliquod paterentur. Hinc igitur manifestum redditur, gratiam & munus cito collatum gratissimum esse; quod vero in longius tempus protrahitur, non esse vt que adeo, quamuis tandem conferatur, gratum.

Laudauit hanc in Augusto Caesare virtutem Ouidius, quod nimirum in suppliciis interrogandis lentus, beneficiis conferendis praecipuus audiret:

Tardus es ad pacnas, princeps; ad premia Salox: In Trifide.
Quod ille in exilium relegatus, ideoque reditum in patriam Caesari adulando exoptans ait, vere ipse sine vilo adulationis furo, de Saluatore meo vsurpem; ille siquidem princeps, rex, & Deus est, qui à suppliciis intendendis abhorreat, & in meritis digna mercede compensandis, beneficiisque amplissimis conferendis nimius sit & effusus; quod vt ipsa videatis, intuemini miserum hunc leprosum, qui quamprimum vt mundari petiit, mundari meruit; ait namque vnicuius eius verbo inductus Christus: *Volo mundari*; & à verbis ad opus descendens, manum, quo illum mundet, extendit.

Et extendens Iesus manum. Mirum profecto est & accurata consideratione dignum, Christum Dei filium, benedictam, quo leprosum tangeret, manum, hic extendere; quippe quem lex ob hunc contactum inter immundos recenseret. Varias apud varios reperire est rationes. Primam apud Cyrillum Alexandrianum, qui ait, Christum ægros quosdam carnis suae attractu sanitati restituere voluisse; quo nimirum ostenderet, carnem ipsam & corpus, ob indiuiduam illam cum Deitate vnionem, salutari quadam virtute, vitamque & sanitatem conferente, donata fuisse. Alteram refert in Lucam commentatus Ambrosius, dum tradit, Christum hac ratione humanitatis suae, quam vt verus homo assumpserat, veritatem probasse. Tertiam nonnulli hanc ponunt, ostendere videlicet Christum voluisse, se ad legis Mosaiticæ obseruationem nulla ratione teneri, neque ei subiectum esse, sed, vt legislatorem, lege omni superiorē existere. Haec opinio Chrysostr. est, & Auctoris operis imperfecti, itē Ambrosij loco supra citato, Euthymij ac Theophyl. Quarta, vt demonstra-

Cur Christus leprosum manum tetigerit. Prima ratio.

Secunda. Ambrosij loco in Lucam.

Tertia. Homil. 6. in Matth. & Homil. 7. ex variis locis Matth. homil. 11. Quarta.

ret, a

ret, à se & non ab alio leprosum hunc mundatum, cum ab illo & non ab alio tactus fuerit: hanc D. Tho. ex Chrystomo citat.

Quinta.

Quinta vero & postrema, vt doceret, legem quæ leprosis tangi prohiberet, ne tangens forsitan lepram contraheret, in se nullum habere locum; quippe qui nullam contrahere cōtagionem posset: deinde quo euident fieret, leprosum hunc ab illo tactum nō vt inficeret, sed sanaretur. Hæc Tertullianus lib. 4. aduersus Marcionem. Atque hoc etiam modo lex illa Euangelica capienda est, quæ cum hæreticis agere & conuersari nos verat, vt Paulum legenti manifestum redditur. non enim vetitum est cum hæreticis agere, quo tandem ad Catholicæ gremium Ecclesiæ redeant, sed ne eorum commercio familiaritateque deprauemur: serpit enim hæresis instar cancri. Quicumque igitur Christus est, id est, quicumque non peruertit, sed alios poterit conuercere (quales doctores Ecclesiæ sunt, qui Christi personam in terris representant) leprosus tangat, cum hæreticis agat: ceteri vero eosdem velut pestem ac luem maxime contagiosam declinent & fugiāt. Sed ecce quid aliud, postquam Redemptor in leprosum hunc manum extendisset, eumque à lepra mundasset, prohibuit ne cui miraculum hoc in se patrarum aperiret aut narraret: *Nemini dixeris.*

2. Tim. 3.

Matth. 8.

Cur Christus miraculi diuulgationem vetuerit.

Luc. 8.

Consideratione profecto dignum est, cur Christus tam singulare beneficium à diuina bonitate collatum diuulgari prohibuerit, & leprosum ingratum quodammodo esse coggerit: cum tamen abas, dæmoniacum, è quo legionē malignorum spirituum eiecerat, misericordiam Domini vbiq; locorum diuulgare iusserit: *Narra, quanta fecerit tibi Deus.* Respondebit pro me magnus Hilarius: *vt salus hæc, inquit, non offerretur, sed quaeretur.* Id est, ne Dei iussu miraculum hoc diuulgatum videretur, ne reliqui, qui in Iudæa erant ægroti ad medicum sospitoremq; festinantes, fidei meritum amitterent, si non sponte & intetius excitari, sed miraculorum fama per regionem sparsa exciti, venissent. Hæc etiam Ambrosius. Hieronymus autem aliam viam insistens, ait ideo Dominum miraculi huius euulgationem vetuisse, quod verbis

diuulgari id opus non esset, re ipsa euident mundationis testimonium perhibente. Verbis enim & oratione opus non est, loquentibus aliunde miraculis. Alij id per humilitatem factum credunt, ne gloriam aliquam, quæ non exigua è tanto miraculo oriri poterat ambuisse videretur; huius opinionis est Ambrosius, Chrystomus, Beda, Euthy. & Theop.

Probabilior porro cæteris mihi videtur sententia Auctoris operis imperfecti, in quâ manibus pedibusque contedo, & in quam doctissimus Maldonatus propendet. Nimirum, non vetuisse Christum miraculi diuulgationem, sed tantum, ne prius de eo alicui verbum faceret, quam coram sacerdote apparuisset: ne forte fama miraculi ad sacerdotum aures perlata, de mundationis veritate ipsi dubitassent, eamq; imminutum iussent, præsertim cum suo cum calculo nondum mundatum censuissent. Bene igitur ait: *Ostende te sacerdoti.*

Matth. 8.

Hic iterum variant Patres, inquirentes VI. cur Christus leprosum hunc ad sacerdotes, Cur leprosum miserit. Nonnulli, inter quos Tertullianus, sum Chrystomus, Hieron. censent Christum se leprosus ad sacerdotem declarare voluisse; alij vero aiunt, ideo eum ad sacerdotes destinatum, miserit, ne si se sacerdotibus non ostendisset, iuxta *Lib. 4. contra Marc. homil. 16.* legis præscriptum, vrbe adhuc, quasi immundus, exclusus viuere cogeretur, atque ita beneficium nullius momenti aut vanum fuisset. Verabantur enim, qui à lepra mundati erant, urbem ingredi, nisi prius sacerdos eos à lepra vere mundatos esse iudicasset. Atque hæc Theophyl. et sententia est.

Duas alias rationes adfert Hieronymus. Prima est: Humilitatem hic suam Christum declarare voluisse; altera, quam sequitur & Beda, quæque mihi & optima & probabilis maxime videtur, est: Vt sacerdotes, si in illū deinde nollent credere, cuius prima miracula sententia sua & calculo approbassent, inexcusabiles forent, quæ è verbis mox sequentibus, *In testimonium illis,* redditur manifestū; perinde ac si dicere voluisset: Nihil horum cuiquā dixeris, sed sacerdoti te solummodo ostēde, & munus quod in lege præcepit Moses, in gratiarum actionem offerro: vt

ij ipsi,

ij ipsi, qui mihi maxime iam aduersantur, inque necem in eam conspirant, primi miraculorum meorum pracones sint & testes, eorumque incredulitas suo ipsorum testimonio coarguatur. Ideo, *Ostende te Sacerdoti.*

Matth. 8.
Christus docet quis honor sacerdotibus habendus, Lib. 3. de sacerdotio.

Equidem, relictis egregijs his sanctorum Patrum rationibus, Christum nos omnes hic docere voluisse credo, quis honor, quae reuerentia sacerdotibus sit exhibenda. Incredibile enim est, quantum in omni aeo & lege, sacerdotibus honorem impendi voluerit Deus: ex honore porro, quem in veteri lege ipsdem exhibitum voluit, facile colligi potest, quanta nouae legis sacerdotes reuerentia & venerationi digni sint. Si enim, vt diuine Chryostomus, sacerdotes veteris legis adorati sint, quod lepram à lepra discernent, non dico mundarent & sanarent; quo honore nouae legis presbyteros afficere par est, qui non corporum modo, sed animarum etiam lepram auferunt?

Sacerdotii dignitas.

Tanta porro horum dignitas, honor, potentia & dignitas, eorumque officii splendor & amplitudo tanta est, vt eos solos, Iudices iniquorum, malorum vindices, delictorumque inquisitores & actores Deus constituerit, tantamque iurisdictionem illis tribuerit, vt clauem non erante. quidquid dereis visum fuerit, licite facere queant. Cuius auctoritatis diploma, ac decretum in Matthaei commentarium relatum est: *Quodcumque solueris super terram, erit solutum & in caelis.* Atque vt suos Magistratus & prouinciarum praefecti habent gladios, cruces, paribula, rotas, eculeos, carceres, lictores & carnifices: ita & sacerdotes, viri Ecclesiae Iudices & Praesides: carcer quippe eorum, infernus est; gladij, cruces, eculei ipsa poenae & poenitentiae; satellites & lictores, diaboli. Vnde Paulus, auctoritate sua vsus, blasphemos aliquos *Satana tradidit.*

1. Tim. 3.

1. Cor. 4:

3. Cor. 5.

Hanc autem dignitatem idem Apostolus exaggerans, & regale sacerdotium mirificis laudibus in caelos efferens, ait: *Sic nos existimet homo sicut ministros Christi.* & alibi: *Pro Christo legatione fungimur.* Id est, Scire vos velim, nos sacerdotes, Christi legatos, nuntios, Ecclesiaeque illius vicarios generales esse.

Et sane ipsi sacerdotes Iudices sunt, & Iudices summi, à quorum tribunalibus ad vl-

Tom. 1. Pars Hyemalis.

lum superius appellari nequit: quorum potestas adeo ampla & magna est, vt ipsos etiam daemones sub se complectatur; & iurisdictione adeo late patens, vt ad inferos vsque sese extendat. I estem habeo Apostolum, qui iudiciariam quam à Deo accepit potestatem extollens, ait: *Nescitis quoniam angelos iudicabimus?* id est, daemones, angelos illos iniquitatis. Nam quemadmodum rerum Praefectus capitalium, & Auditor castrensis ducibus & militibus etiam validissimis actionem intentat, & capitis condemnat: ita sacerdos curiae caelestis quodammodo praefectus, daemones dicam scribendi, damnatorumque duces & tenebrarum principes condemnandi potestatem accepit.

Diaboli sub iurisdictione sacerdotum sunt.

1. Cor. 6.

Tanti porro idem Apostolus sacerdotale ministerium facit, vt illi sacerdoti illatas iniurias blasphemiarum nomine appelleret: quo facta, blade ad Corinthios scribens conqueritur: *Blasphemiae spernamur, ac obsecramus.* Merito autem hoc sunt apud Deum. blasphemiam egeratur, & sacerdos cum hoc in mundo repraesentet, proculdubio quae huic fit iniuria, Deo fieri censetur, & blasphemiarum loco habenda est. Vnde discipulis suis bene olim ait Dominus: *Qui vos spernit, me spernit:* & ipse exemplo suo sacerdotes honorandos hodie afferens, leproso praecipit, vt se sacerdoti ostendat.

Blasphemiae spernamur, ac obsecramus. Merito autem hoc sunt apud Deum. blasphemiam egeratur, & sacerdos cum hoc in mundo repraesentet, proculdubio quae huic fit iniuria, Deo fieri censetur, & blasphemiarum loco habenda est. Vnde discipulis suis bene olim ait Dominus: *Qui vos spernit, me spernit:* & ipse exemplo suo sacerdotes honorandos hodie afferens, leproso praecipit, vt se sacerdoti ostendat.

Leuit. 16.

Hinc, obsecro, fideles discant, discant inquam, filij Dei exemplo, omnes sacerdotibus cultum & reuerentiam deferre, eorum defectus, quantum commode possunt tegere, imperfectionesque omni ratione velare, quod ipsum allegorice ex Euangelio probabimus: Christus Apostolos reprehensurus, eorumque incredulitatem pusillanimitatemque taxaturus, naui conscensa eam in altum deuchi iussit; quo docere voluit, sacerdotum peccata, ne plebi offendiculo sint, omnimodo nobis regenda & reticenda esse. Eandem materiam ingressus Nicolaus Papa in litteris ad Ludouicum Imp. datis, egregiam & diuinam Constantini Magni sententiam in exemplum adfert; qui, dum ad eum Episcoporum nonnullorum peccata & vitia deferrentur, dicere solebat, se, si peccantem sacerdotem aut monachum cereret, pallio eum suo, ne ab aliis

Sacerdotum vitia & defectus tegendi.

Matth. 8.

c. 121

cerni posset, confestim cooperturum, quod in peccatis occultis & vulgo ignotis, non vero publicis & cuius notis locum haberet: dum enim iam publica sunt & notoria, grauiet & seuerè castigari debent.

Debitum igitur sacerdotibus honorem & reuerentiam deferre, Auditores, & Spiritui Sancto sancte per Salomonem monenti auferunt: *In tota anima tua time Dominum, & sacerdotes illius sanctifica; in omni virtute dilige eum qui te fecit, & ministros eius ne de aliquo.* Honora Deum ex tota anima tua, & honorifica sacerdotes, & cetera huc optime facienda. Ad duo autem capita reuocari longior hæc oratio potest; vt nimirum Deus ex toto corde diligatur, sacerdotib. vero præ reliquis mortalium, honor impendatur, & debita reuerentia deferatur.

Ecclef. 7.

Spiritus Sanctus sacerdotibus honorandi, vulg.

Psal. 71.

Sacerdotes montibus comparati.

Sacerdotes sublimiores Angelis & s. Ioanne Baptista.

Maiorem honorem merentur regibus. *Ecclef. 4.*

Sacerdotum san-

Idiplum & Psaltes, sed obscure admodum & implicite, habet: *Et erit sicut mamentum in terra in summis montium, super extolletur super Libanum fructus eius.* Ad litteram de Ven. Eucharistia Sacramento Vates hic lacutus est, vt è varia loci huius lectione, vnum tamen & eundem sensum efficiente, erui potest. Est enim qui legit: *Et erit in terra panis substantialis;* alius vero: *Erit sacrificium panis;* tertius denique; *Erit in terra vna torta panis.* Porro per celos illos montes, sacerdotum intelligit, qui vere montes Dei dici possunt, quod nullus ijs in Ecclesia sit alior aut sublimior: adeo vt vnus nonæ legis sacerdos omnes veteris Testamenti Leuitas, Sacerdotes, Patriarchas, Ioannem etiam Baptistam, ipsos quinimo Angelos, dignitate & meritis longe antecellat.

Atque ideo maiorem etiã, quam Princeps aliquis secularis aut mundi huius rex honorem & venerationem merentur, vt propemodum adorandi & colendi esse videantur. Censuit hoc etiam Regum omnium sapientissimus & amplissimus Salomon, dum ait: *Sacerdoti humilia an manum tuam, & Principi caput tuum.* Vnde manifeste colligitur, sacerdotum potius quam Reges, venerandos & honorandos; vt pote quibus anima, cum regi caput tantum detegi velit, aperenda sit?

Magna quidem, fateor sacerdotum dignitas & excellentia, sed vitæ quoque sanctitas,

morumque honestas eidem per omnia respondere necesse est. Quod veteres egregio quodam emblemate expressere, dum senem quendam dextra solem, sinistra horologium tenentem suserunt. Solare iubatur, ita presbyteros vitæ sanctimonia & honestate lucere in terra debere ostendebat, vt sol in cælis omnia radijs illustrat, & lumen effundit copiosissimum, quo in ijs locum habeat diuinum illud Pythagoræ symbolum: *Aduersus solem ne lequaris;* id est, noli repugnare aut aduersari, noli reprehendere eum qui inculpate viuunt, noli vitam illius carpere quæ instar Solis, vt quidem Paulus Scaliger exponit, collucet. Adeo vt sacerdotum vitam de quibus Christus ait: *Vos estis lux mundi;* instar solis nihil reprehensibile continere oporteat; omnes enim ad eorum vitam vitæ iter dirigant & componant necesse est. Et quemadmodum Persarum reges solis imaginem vitro inclusam, cum ad bellum proficiscebantur, semper præsebant, eamque dum prælium confertendum esset, in tentorijs omnium oculis exponebant; ita sacerdotum soles esse debent & ductores, qui Ecclesiæ agmen tam domi quam belli dirigant & præcedant. Horologium porro, quod horas & tempora distinguendo indicat, & directione sua vniuersam urbem gubernat, denotat; ad proborum sacerdotum exemplum vniuersam rempublicam componere, & ab ijs dependere debere. Atque hæc est ratio, cur leprosum hunc fenerator ad sacerdotes destinet, eiq; debitum pro adeptâ mundatione munus & in lege præscriptum offerre præcipiat.

Mandauit leprosis Deus olim, vt quando à lepra mudati essent, in grati animi signum, Peccator actionemque gratiarum, duos passeres offerrent, quo facto memores nos beneficii esse gratiam si debere insinuauit, ne ingratitude arguamur, & ad maiora amplioraque suo tempore resipienda indigni reddamur: displicet enim Deo mirum in modum ingratitude eius qui è peccati tenebris ad lumen gratiæ rediit, & à lepra animæ præ qualibet corporis maxime pertimescenda, mundatus est. Detestabatur hos ipsos Dauid omnemque ingratitude odierat, nam in beneficii accepti agnitionem dicebat: *Benedic anima mea Domino, & nolis.*

Simonia eximia sit. Valder. serm. 2. post Dom.

Lib. 4. Epist. Math.

Caluus Rho. dig. lib. 5. ca.

VII. Peccator admittit si ingratus sit. Deo exorsus est.

Psal. 102.

Nonli obliuisci omnes retributiones eius, qui propitiatur omnibus iniquitatibus tuis, qui sanat omnes infirmitates tuas.

Eccl. 46.

Voluit olim Dominus eos, qui templum ingrederentur, per aliam ianuam eodem egredi, ne egredientes Propitiatorio tergum obuerterent, adeo, ut qui per australem portam intrassent per septentrionalem egrederentur. Verba decreti sunt hæc: Porro, qui ingreditur per viam porta meridiana, egredietur per viam porta aquilonis: non reuertetur per viam porta per quam ingressus est, sed e regione illius egredietur. Denotare mystice hac cæremonia voluit, insignem ingratitudinis notam esse, post acceptum aliquod à diuina misericordia beneficium, tergum eidem obuertere, & datoris amantissimi obliuisci.

Cantic. 1.

9.

Sponsus cum dilectæ suæ pulchritudinem demirans, singula illius membra describeret, & catalogum quodammodo congestarum in eam dorum teneret, ab oculis initium sumpsit, quos columbinis similes esse ait: *Oculi tui sicut columbarum.* In quo insignem illius gratitudinem indicare voluit: solet namque columba, ad singula quæ deuorat grana, oculos cælum versus extollere, quam fideles omnes imitentur oportet, ut ad singula quæ cælitus recipiunt à largitore omnium Deo beneficia, cor & oculos in altum sustollant, quo Deo immensas gratias agant, seseque gratos exhibeant.

Proh. 6.

Ingratitudinem detestandam, & Christianis fugiendam: quam Dauid Propheta morte & inferno castigari exoptat: ait quippe: *Conuertentur in infernum omnes, qui obliuiscuntur Deum,* id est, morte omnes amarissima extinguantur, & ad inferos præcipitentur quasi vita indignissimi, qui post gratias ac beneficia plurima cælitus accepta, Dei datoris obliuiscuntur, & ingratos se erga munificentissimum largitorem ostendunt. Hanc porro Bernardus suis depingens coloribus, ac magnopere detestatus, his nominibus appellauit: *Ingratitudo est quasi ventus exsiccans, & ardens fontem pietatis rorem misericordie, stuentis gratia.*

Ingratitudinem solius Dei

Nulla legibus humanis, ut bene notauit Seneca, ingratitudini poena statuta erat: sed, quia ingens eius malitia est, idcirco soli Deo

cuius castigatio est relicta, quo iuste & rigide est castigata in eam tandè aliquando animaduertat. Hinc rogatus olim Diogenes, ut refert Ælianus, *Lib. 4. Var.* quid omnium citissime senesceret & emoreretur: beneficium, respondit: irrogatas siquidem iniurias marmori & æri incribimus; beneficia vero ab aliis accepta pulucri, eorumque memoriam quamprimum intermori patimur.

Conclusio.

Eia igitur Christiani, agnoscamus, quæ nobis Deus contulit beneficia, ingratitudinè detestemur, sacrificia donaque, nostra illi offeramus, sacerdoti nos sistamus, coram confessariis appareamus, leprosos & male habentes, id est impios & sceleratos procul à nobis pellamus, eorum familiaritatem & commercium fugiamus, bonis & honestis affueamus: nam, ut impiorum societas noxia & Proborum damnosa, ita sanctorum vtilia, & magna societas vtilis est. Mortui cadauer caecum, quamprimum ut ossi Prophete attingit, redanimatum subito in pedes constitit. Docet hæc nos allegoria, ad solum bonorum, iustorumque, cõtractum familiaritatem, consuetudinem, fetida illa & putrescentia cadauera, peccatores inquam, in quibus gratia iam mortua est, reuiuiscere & recreari posse. Carbores extincti iam & mortui, prunis admoti eudentibus ignem concipiunt, & ignescentes ardorem emittunt. cum peccatoribus eodem agi modo certissimum est: sola quippe conuersatione familiaritateque iustorum, ad virtutis studium pietatemque velut igni admoti, accenduntur, sopitaque pietas ab eorum ardore vires sumit & inualescit. Hos igitur in socios admittamus, horum à latere nõ recedamus, leprosos vero & peccatorum maculis deformes declinemus, Deumque eadem opera rogemus, ut lepras tam eorum, quam nostras benignitate sua emundet.

Hoc igitur in genua prouoluti, humili à te prece contendimus, omnipotens rerum Pater. Omnes, fateor, peccatores sumus, ac proinde leprosi; peccatum siquidem vera anima lepra est. At si velis, sanare & mundare nos potes, clementissime Deus; non minus enim tua hic voluntas, quam potentia, requiritur. Vtrumque igitur nobis pro tua

Q. 2. beni.

benignitate concede, concede inquam, ut quod tua in rem nostram potest potentia, simul etiam velit voluntas. Tu quippe, o cœlestis Æsculapi, cœlo ad morbos persanandos, & præsertim ad lepram emundandam, delapsus es: Tu nos igitur, summe Elisæe, velut Naamanes, passionis tuæ Iordane abluc, tu nos, o summe Sacerdos, crucis tuæ hysopo, pretioso sanguine tuo cruenta asperge, ut potenti manu tua sanitati restituti, postquam coram sacerdote, ex legis Evangelicæ præscripto, apparuerimus, tibi vota nostra & laudum sacrificia in hoc mundo offeramus expectantes interim, donec in altero te laudare, in quo omnis beatitudo nostra sita est, mereamur. Huc porro nos deducere summi Patris, & Filij, & Spiritus S. Maiestas dignetur. Amen.

DOMINICA QVARTA
POST EPIPHAN.

Partes.

1. Quod Dei omnipotentia in mari declarare soleat.
2. Quot mare sit mundus.
3. Ecclesia navis.
4. Quod in adversis nos præcat Christus exemplum discipulorum inuitet.
5. Motus magnus cur factus.
6. De irratione Apostolorum.
7. De dormitione Christi.

Ascendens Iesus in naviculam, secuti sunt eum discipuli eius. Matth. 8.

FIGVRA.

Ionas Propheta cum in altum à facie Domini fugiens, navi deuectus esset, tanta subito tempestas exorta est, ut naue fluctibus ventorumq; turbiniibus agitata, omnes qui eadem vehabantur certissimum vitæ periculum adierint. Vota hic singuli diis facere, penatibus supplicare, nauem exonerare, merces in mare deicere, & hæc, ut mortem instantem effugere, & optatum ingredi portum valeant. Et ecce, ad omnem hunc stre-

pitum, ad procellarum ventorumque furias Ionas non expergiscitur, sed vtramq; in aurem securus dormiens, in carina delitescit: quem ubi stertentem nauarchus excitasset, his cum verbis aggressus est: Quid hic rerū agis amice? an nō vides, extremo nos in discrimine versari? quin expergisceris, Deumq; tuum etiam inuocas, ut nostri misertus nos naufragij periculo eripiat, & sospitem in portum sistat? Cui respondens Jonas, ait: Noli turbari aut percelli vir bone, vnica tempestatis sedanda marisque pacandi ratio est, si me in profundum deturbaueris. Quod quāuis nauæ, rei horrore perterriti, facere initio detrectarent, tandem tamen sui saluandi ergo, eum in profundum præcipitem dederrunt, quo facto pacatū mare, & omnis tempestas resedit. Ad viuum casus hic historiam Euangelio hodierno comprehensam repræsentat, in qua Christo cum discipulis nauiculam ingresso orta tēpestas dicitur, & tam scua quidem, ut omnes submerisionem viderentur, & magistrum in nauis fundo instar Jonæ dormitantem, excitatē dicentes: Heu Domine, salua nos, perimus. Et quamuis excitatus Dominus; tunc in mare se deici non præcepit; venient tamen dies, in quibus, Jonæ exemplo, maioriq; cum ærumna (quod Jonas sospes adhuc in littus eiectus sit) in passionis Oceanum deicitur, in quo & exspirauit, & moriens fluctus, quibus homines in hoc mundo concutiebantur, compescuit: quamuis & ad imitationem Jonæ, quem tertia die cæcus in littus exspuit, post triduum à morte resurrexit. Quid præterea Dominus in hac tempestate fecisse scribitur: imperauit ventis, & eorum rabiem refranauit, dictoq; citius tumida æquora per Neptunia arua resederunt: adeo, ut omnes admirantes nimis stupore perculsi dixerint: *Quis est hic, quia* *mare & venti obediunt ei.* Hanc Euangelij nostri ager segetem profert, quam & in aurium vestrarum horreum inferre contendam, si æterni Patris Sapientia, maternis precibus inuocata, auxilium mihi & opem segete non dedignerit, atq; ideo communi suffragio eam compellemus dicentes: *Aue Maria.*

Ea omnium semper opinio fuit, Audito res, terram & mare & omnia, quæ in iis sunt, præ-

Matth. 8.

Ibid.

præ